

JERZY ŚWIĘCH

ur. 1939; Hoczew k. Leska

Tytuł fragmentu relacji	Potem przyszła ta fala entuzjazmu
Zakres terytorialny i czasowy	Lublin; po 1944 roku
Słowa kluczowe	Święch Jerzy (1939-), Miłosz w Lublinie, Miłosz Czesław (1911-2004)

Potem przyszła ta fala entuzjazmu

Cenię Miłosza wczesnego z „Trzech zim”, i do tych wierszy chętnie wracam. Potem omijam Miłosza środkowego – to znaczy cały ten okres powojenny i francuski. I potem [jest] ten okres amerykański – to znaczy ta faza twórczości jego o charakterze zupełnie innym, bo twórczość Miłosza przechodzi przez pewne takie etapy ewolucyjne. Każdy jest w jakimś sensie inny. Na Miłoszu bardzo [dużo] ludzi połamało sobie już pióra, ponieważ jest to pisarz, który operuje świadomie pewną strategią. Wydaje mi się, [że] to sprawa dosyć ważna jest. To jest wyraźne zarówno w jego poezji, jak (i) zwłaszcza w jego esejach, które mają zresztą bardzo specjalny charakter - niedopowiadania rzeczy do końca, tzn. formułowania myśli w taki sposób, ażeby one rzeczywiście mogły stanowić przedmiot właściwie nieustannej, niekończącej się interpretacji. To jest jedna z cech dzisiejszej hermeneutyki – tak jak my ją rozumiemy – i jeszcze istotą rozumienia jest to, iż my nie dochodzimy do ostatecznej prawdy źródłowej. Hermeneutyka polega właściwie na nieustannym, ciągłym zadawaniu pytań. I stąd też pewne nieporozumienie, kiedy wydaje się, jak to niektórym piszącym o Miłoszu, że w jego twórczości jest bardzo dużo sprzeczności, niekonsekwencji, że on mówi, a potem sobie jak gdyby przeczy. Nie, to jest bardzo świadome, zamierzona strategia. On ma bardzo wyraźnie określone poglądy. Tylko on nie chce ich wyrazić wprost. Nie chce ich wyrazić dosłownie. W poezji szuka to poprzez taką formę eliotowską, tzn. poprzez tworzenie tej tzw. persony, czyli nie on mówi, a mówi jakaś osoba, z którą on bynajmniej się nie utożsamia. Między nimi powstaje pewien dialog. Takim typem takiego właśnie operowania personą jest tomik wierszy Zbigniewa Herberta „Pan Cogito”. To jest właśnie taka persona. Ale on to w jakimś sensie trochę przejął, pod wpływem Miłosza. Ponieważ tu także dotykamy jeszcze jednej tajemnicy Miłosza, jaką jest jego obecność i nieobecność. Wielki nieznany i znany, przez cały okres PRL-u oficjalnie uznany za pisarza absolutnie niecenzuralnego. Cenzura przede wszystkim na nazwisko. To było dosyć dziwnie, ponieważ cytowało się Miłosza, nie podając, skąd pochodzi cytat. Niektórzy mieli gorzej, bo to była cenzura na nazwisko i na utwory. No na przykład Józef Łobodowski. Ale oczywiście Miłosz był czytany i niewątpliwie wpływał na przygody nowoczesnej poezji polskiej, zwłaszcza od lat 60., kiedy dosyć wyraźnie ten drugi nurt nowoczesności takiej, nazwijmy to eliotowski, zagnieździł się u nas właściwie dzięki Miłoszowi. Potem przyszła ta fala entuzjazmu - lata [19]80 – [19]81, która jego samego zaskoczyła, ponieważ wydobywała na wierzch to, co on bynajmniej nie cenił: utwory o charakterze politycznym, nawiązujące bezpośrednio do wydarzeń, które się działy. I

jego to niesłychanie zaskoczyło; jego z ambicji - on już lokował je gdzie indziej. On się pojawił w Polsce właściwie jako człowiek 70-letni, który miał już za sobą zupełnie inny etap poezjowania: nieznany, niezrozumiały dla ogółu czytelników. Podobnie zresztą było w Ameryce. Odkrycie Miłosza jest odkryciem dosyć późnym. Pierwsza nagroda, ta Neustadt Winner, 1978 - mówi się, że to był wstęp do Nobla. Dla niektórych to był wstęp do Nobla, ale to było dosyć późn[o]. On właściwie był znany jako tłumacz poezji polskiej i tutaj jego zasługi są bardzo wielkie, gdyż ta jego antologia miała trzy wydania: „Powojenna polska poezja” - „Post-war polish Poetry” wydana przez uniwersytet w Kalifornii. Właściwie ona ukształtowała niemal na dzisiaj kanon współczesnej poezji polskiej. Właściwie on jest dziełem Miłosza - w tej książce. Tak że to wszystko jest u niego dosyć zawikłane, zarówno w Polsce jak i poza Polską.

Data i miejsce nagrania	2011-08-04, Lublin
Rozmawiał/a	Marek Nawratowicz
Transkrypcja	Monika Krzykała
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"